

errioxa

Karlistak eta Errioxa

«Esfuerzo Común», karlistek Zaragozan ateratzen duten aldizkari bat da. Zenbaki bikoitz berezia eskaini dio berak Errioxari. Alde guztietatik agertzen du herrialde honen euskaltasuna. Irakatsi ederra ematen digute karlistek. Alde ederra, gure arteko zenbait «ezkertiar kilo»-gandik!

Hona hemen aldizkari horretan agertzen diren gai nagusiak: Errioxaren nortasuna, Errioxaren euskal aztarrenak,* Errioxarren hizkerak, Errioxar karlistak Nafarroara sartu zirenekoa, Errioxa Espainiaren herrialdekatze mugaketan, Errioxa eta Pirino berriak, Errioxa eta hango lurrak, Nekazaritza eta kooperatibak, Errioxako mahasti eta ardoak, Industrializazioa, Errioxako Elizaren «beste boza», Euskara Kalagurriko* diosesian. Azkenean, errioxar gaiei buruzko bibliografia aberats aberatsa.

Merino Urrutia euskaltzain ohorezkoa, Sáenz de Buruaga, Pedro José Zabala, Millán Arduvia eta beste firma interesgarri batzuek parte hartu dute zenbaki honetan. Sáenz de Buruaga ekonomilari famatuak, bere lan interesgarrian, kezka bat agertzen du, hategia,* euskaldunok ondo hartuko ote dugun geure barrutian Errioxa. Ez du zertan beldurrik izan Naxerar horrek, baldin eta guk zuhurtasun pixka bat badugu. Egia esan, Bizkai eta Gipuzkoatik inoiz joaten dira zenbait astakilo; baina besteok girotze lan bat egin behar dugu, lan argia, buruduna eta maitekorra.

Zenbaki hori (martxoa 15 - apirila 1) inork eskuratu nahi badu, eska lezake helbide* honetara: Fueros de Aragón, 16. Zaragoza. 50 pezeta balio du.

Euskaltzaindia Donemiliagan

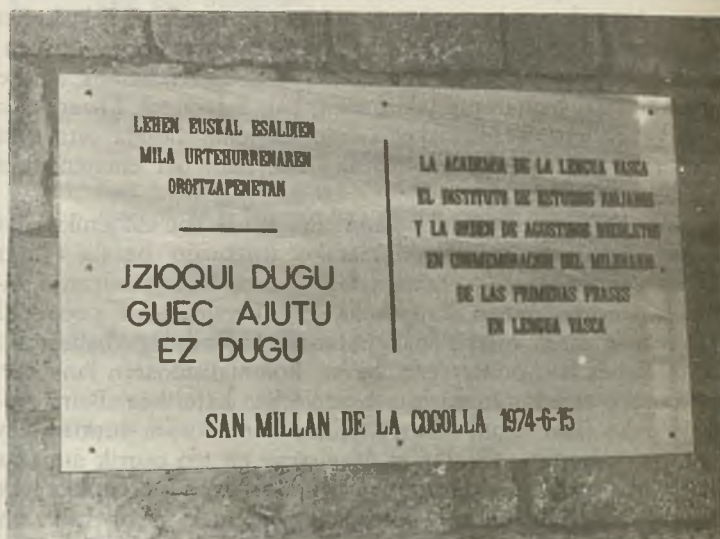
Ekainaren* 15ean, Euskaltzaindiaren hilabeteroko bilera ohi ez bezalako toki batetan egin izan da: Donemiliaga* Kukulán, Errioxako lurretan. Arrazoa? Mende honetan mila urte betetzen direlako, Euskal Herriko bazter erdiahantzi* horretan lehen euskal esaldi ezagunak idatzi zirenetik.

Hori dela eta, Euskaltzaindiak, Donemiliagako aita augustindarrekin batera eta Instituto de Estudios Riojanos eta Probintziako Diputazioaren laguntzaz, bilera simboliko bat eratu zuen bertan, esaldien gomutan* harrizko oroitgailu bat ezarriz.

Bilera horretan, Alfonso Irigoien Bilbao euskaltzainak bere sarrera hitzaldia irakurri zuen euskaraz, Donemilia-

gako euskal glossei buruz; ondoren, gaztelaniaz, laburpen bat egin zuen erdal publikoaren faboretan. Irigoien jaunak topaturiko dokumentu baten arauera,* X. mendean, glossak idatzi ziren garai berean, Gartzea Santxonis nafar erregeak kapera* batzuk* erregalatu zizkion Donemiliagako monasterioari, «qui vulgo dicitur **Cella alboheta**» (= **kela alboheta**, hategia*), glossak idatzi ziren garaietan Donemiliagan jendeak euskaraz egiten zuela frogatzen* dutenak. Lehenagoko dokumentu baten bidez, bestalde, argiro dago, mende batzuk lehenago ere bertan euskaraz egiten zela, hango euskara nafar birpopulaketaren ondorio dela diotenen ustea zokoratuz. Noski, nafar konkistatzaileek bultzada bat eman zioten* bertako euskarari; baina ez da pentsatu behar horregatik, lehenagotik ere Errioxan euskaraz ez zela egiten.

Aita Luis Villasante euskaltzainburuak, Irigoien jaunaren hitzaldiari erantzun ondoren, beroni euskaltzain osoaren diploma eman zion. Geroago Merino Urrutia jaun errioxarrak hitzalditxo bat egin zuen Errioxako euskararen gainean, eta ondoren aita Villasantek euskaltzain ohorezkoaren izendapenaren berri eman zuen, Merino jaunari bere diploma eskainiz.

Bukatzeko, Diputazioako presidentordeak, Julio Fernández Sevilla jaunak, eta Escudero jaun doktoreak, Instituto de Estudios Riojanos-ko presidentordea berau, hitz batzuk egin zituzten Errioxaren euskal eta erdal kulturei buruz, bilinguismoaren abantailak* aipatuz. Ondoren, oroitarri bat agerterazi zen euskal esaldi biekien: **Izioqui dugu eta guec ajutu ez dugu**.

Bazkaria, Diputazioaren kontura, Donedomiku* Kaltzadan egin zen. Arratsaldean, berriz ere Donemiliagara bihurturik, Susoko monasterioa ikusi genuen Tarsicio Lejarraga errioxar jatorraren eskutik; gero aita Eubak, Yusoko monasterioko prioreak, beste komentuaren arte lanak erakutsi zizkigun.

Egun gogoangarria guztiontzat, benetan, ekainaren 15ekoa. Egiaz esan daiteke, hauxe izan dela, ipar euskaldunok geure hegoaldeko anaia ahanztziei ofizialki egin diegun lehenbiziko bisita. Ez dateke,* segur aski,* azkena izanen.

ipar aldean

Euskal Unibertsitateko antzerki saila

Aurreko zenbakian jakin erazi zenez, Donibane Lohitzu-
nen izanen da II. Euskal Unibertsitatea, irailaren* 2tik 13a
arte.

Egun horietan, beste gauza askoren artean, euskal teatroa
ere aztertuko da. Hori dela eta, Parisen bizi diren S. Arbelaitz
eta X. Irigarai gazteek dei bat egin diete Euskal Herriko an-
tzerkilari guztiei, teatroari buruzko eginkizun berezia ezagute-
raziz. Hona hemen:

- elkarretaratu eginen dira libre diren antzerki egile eta emale guztiak, eta lan horretan hasi nahi dutenak.
- elkarren ideiak agertu eta konparatuko dituzte, antzerki egiteari eta emateari buruz.
- talde bat, bi edo hirutan lan eginen dute elkarrekin; eta lan horren fruitua, Unibertsitatean egonen diren guztiei erakustera emanen diete arratsalde batez.
- antzerki oso bat emanen dute arrats batez.

Sail honen zuzendaria eta laneko moldeak lekuan berean
hautatuko dituzte denen artean. Sail honetan parte hartu nahi
duten guztiek, jakin eraz diezaietela **lehen bai lehen** goian aipa-
tu* gazteei: Euskal Etxea. 10, rue Duban. 75016 Paris (Fran-
ce).

Basusarrin herriko kontseiluak bere kargua utzi, 40 zakurrengatik

Ipar Euskal Herri honetan, orotarik* ikusten ohituak gara.
Gisa honetako azken berria Basusarritik heldu zaigu. Seiehun
bat bizilagunetako herri pollita dugu Basusarri. Baionatik sei-
zazpi kilometrotan, mendixka batzuen artean ederki kokatua,*
horrexek esplikatzen du zergatik azken urte hauetan egin den
horrenbeste etxe berri herri horretan.

Etxe berri horietarik multzo pollit bat xarmanki* lerroka-
turik dago mendixka baten mazelan,* Axeritogarai deitu* hau-
zo berrian. Beste mazelan aurkitzen da «zorigaitzezko» zakur-
tegia, bere berrogei bat zakurrekin, Abere Zaleen Batasunak
(erdaraz SPA deituak) duela sei urte eta erdi etxalde edo ba-
serri bateko lur sail batean muntatua. Zakurtegitik lehen etxe
berrietara bospasei ehun metro daude, gorenetik. Zakur-
ahausi* eta zinkurinak* entzuteko gisan, beraz!

Dezagun erran, zakurtegi hori prefeturako baimenarekin
muntatua izan dela, eta prefetuaren baimen hori herriko kon-
tseiluaren nahiaren kontra emana izan dela. Horrengatik, he-
rriak Administrazioa hauzitegira jaukitu* du prefetua, lehenik.
Eta, ondotik, kontseilu osoak bere kargua utzi du, joan den
maiatzaren hemeretziak* aratsean, prefetuari eskatuz, hauzo
berriko bizilagunentzat hain kaltegarri den zakurtegi hura* ahal
bezain laster ken eraz dezan, baldin herriko arazoak berriz bide
zuzenetik abia daitezen nahi badu.

Itxura guztien arabera,* arazoa ez da egun batez zurriz-
ko* gisakoa!

Urepeleko behi marka

Ba du hirurehun bat urte, maiatzaren erditsutan egiten dela
behi marka Urepele herrian. Ez dakitenentzat dezagun erran,

HEMENTXE DENOK

Urepele, Hego Nafarroako mugari loturik dagoen herri ttipi
bat dugula, seiehun bat bizilagunetako, eta, bere ttipian, Xal-
bador Aire Euskal Herriko bertsolari haundienetarik bat da-
dukana.

Behi markaz baitugu solasa,* dezagun bi hitzez erran, zer
den ohitura zahar bitxi hori. Urte guztiez bezala, udaberriko
sasoin ederra etortzen denean, Baigorriko ibarrean aurkitzen
diren Banka, Aldude eta Urepeleko baserritar zenbaitek, beren
behi eta xahalak Sorogain deitu* mendiko bazkaleku ederrera
eramaten dituzte.

Sorogain mendia Nafarroan, Erro ibarreko lurretan aurki-
zen da. Eta bazkaz* behiak hara eramaten dituztenek, Erro
ibarreko batasunari* zerga* bat ordaintzen diote, urte guztiez
goratzen dena, noski. Aurten 825 pezeta pagatu dute buru
bakoitzeko. Joan den urtean, aldiz,* 725.

Behi markatzailea Erroko Fernando Saragueta dute, 28 urte
honetan. Aurten 230 behi markatu ditu. Lehenago gehiago
egiten zituen, zeren* eta, zenbait urte honetan, Irulegi, Lasa,
Azkarate eta Anhaizeko baserritarrek kamioiez Arnegin gain-
di* eramaten baitituzte beren behiak.

Dezagun erran bestalde, marka egunkari,* jendalde ederra
biltzen dela, Urepeleko eliz aitzinean* aurkitzen den markale-
kura, eta mugaren bi aldeetako herrigizon* kargudun asko ere
bai, gero Arkadia ostatuan bazkari eder bat egiten dutenak.

Biriatun hogeit bat etxe lurrera botako dituzte

Biriatu, Bidasoa hibaia loturik dagoen Lapurdiko herri
eder xarmantak,* seiehun bat bizilagun eta mila berrehun hek-
tarea lur eremu* dituenak, heldu* den abenduko, hogeit bat
etxe eta laborantzako bere lurrik hoberenak galduko ditu. Zer-
gatik? Itsas hegiko* autobide berria Biriatuko Kurleku deitu*
ibarrean gaindi iraganen baita. Orotara, 70 bat pertsonak be-
harko du bizilekuz aldatu, orain arteko egoitza maitagarria
utziz.

Biriatuko bi etxe, lurrera botako direnak

Etxe eta lurraldeen jabe gehienek beren ondasunen saltzea
onez* onean eginga dute ACOBA deitu elkarte bidegilearekin.
Honek zenbait ongi ordaindu die diruz. Beste batzuei ez hain
ongi. Hiruzpalauek, aldiz, ez dute traturik adiskideki egin
nahi, ACOBAk ez diela, hurbiltzekorik ere, aski* pagatzen eta.
Hauek, beraz, oraingo ustez, hauzitegian zurrizko* bide
beren arazoa. Beren egoitza galtzen dutenentzat, ACOBA
elkartea hogeit bat etxe berri egiten ari da, mendi mazela bate-
tan. Obra horrentzat ba ditu 60 milioi libera* zahar bazterturik.

Ipar Euskal Herriko planteamendua eta ipartarrak

Ipar Euskal Herriko planteamendua, Gobernuko gizonen asmatua eta paperetan eman dutena, jadanik* aipatua dugu sail honetan. Orain erran behar dugu, planteamendu horretaz egin den lehen bilkura* irekia, Baionako Herriko Etxean egin dela, joan den maiatzaren 24ean.

Bilkura hori, Herriko Etxeak hilabetero Baionako gazte-riarentzat apailatzen* dituen mintzaldien lerrokoa zen. Han ba zen, ordea, gazteetaz beste andre-gizonik, delako planteamendu horretaz zerbait xehetasun* berri jakinen zutelakoan, gogotik etorriak. Beren uste ona laste galdu zuten, mintzalariak, Parisetik etorria zèn Genzling jaunak, ez baitzien igurikatzen* zutenetik deus* aipatu!

Ez zen, hala ere, delako bilkura arras* debalde* egin izan, zeren eta entzuletarik zenbait bizi mintzatu baitzen, mintzalariari adieraziz, planteamendu horrek, doi* bat industria eta bideak aipaten bazituen ere, turismoa zuela bereziki faboratzen, eta ez nolanhiko turismoa, gainera.

Kasik erran dezakegu, Ipar Euskal Herriaz, frantses Gobernuak nahi duena egin dezakeela, lekuko herrigizonak* guztiz ahulak* baititugu, eta ez baitira kapable, gure eskualdeak* behar lukeen planteamendu baten apailatzeko, eta Gobernuari hura* onhar erazteko!

Maiatzaren 26an 550 musikari Urruñan

Joan den maiatzaren 26an, iparraldeko 13 herrik parte hartu dute Urruñan musikarien zeingehiagokan, karia* horretara festa guztiz eder eta ikusgarri bat muntatzen zutela. Ba ziren orotara 550 musikari. Hauetarik 90ek dute parte hartu xapelgoan.

Hona parte hartu duten herrien izenak: Azkaine, Senpere, Ezpeleta, Hazparne, Baigorri, Makea, Larresoro, Milafranga, Uztaritze, Hiriburu, Ahurti, Bidarte eta Urruñan.

Iparaldea gero eta gehiago hegoaldeari begira

Iparaldeko euskaltzaleek arras* ongi dakite, hegoaldeak zer eragina duen, ekonomiako eta kulturako sailetan bereziki. Eta beren ahalen arabera* indarra dagite,* hegoaldeko berri iparraldekoiei emateko.

Duela bi hilabete, Euskal Dantzarien Biltzarreak Baionan eta Donibane* Garazin eman erazi zuen «Nafarroako lau sasoinak» deitu* erdarazko filmea. Geroztik, Ramuntxo Camblong gazteak mintzaldi bat eman du, Baionako Bilkuretxean,* Arrasateko kooperatiben mugimenduaz.

Joan den maiatzaren 24ean, Baionako Herriko Etxean ireki da Euskal Herriko margolarien eta zizelkariak* lehen erakus-

keta, hegoaldeko hogeita iparraldeko beste hogeita artistaren eskulan ederrenen ezaguterazteko.

Bestalde, Baionako antzokian, maiatzaren 28an, Bizkaiko bizibidearen berri ematen duen filmea agertua izan da. Bi egun lehenago, Arrasateko kooperatibetaz beste filme bat emana izan da Donibane Lohitzuen, eta, bezperan, filme bera Hazparnen.

Nola molde bateko zein besteago agerpen horietan guztiotan jendea franko poliki ibili baita, erran dezakegu, hemengo jendea kultur sail berri horri irekirik dagoela, eta ireki berria den bide horren zabaltzea beharrezkoa dela orain.

bizkaia

Bilboko elizbarrutiaren boletina

Bilboko diosesiaren Boletín Ofizialak eraberritze apaingarri bat izan du. Honelako aldizkariak gehienetan aspergarri eta astunak izaten dira; baina Bilbokoak hola-ko itxura aldaketa atsegingarri bat izan du.

Sailak ere azpimarka polit batekin agertzen dira eta hizkuntza bitan: «La Iglesia en Vizcaya —Eleizea Bizkaian», «La Iglesia en España— Eleizea Spainian». Hemen antitestigantza penagarri bat aurkitzen dugu: Zergatik **Eleizea** eta ez **Eliza**? Toki ofizial batetik hori egiteari, euskara batuarekin aurrez aurre jartzea deritzagu. Paulo Agirrebaltzategi elizgizonaren artikulua interesgarria da torkigu burura.

Baina beste arazo batek zeharo ukitu gaitu geure euskaltzaletasunean. Iruineko artzapezpikuaren gutun* bat lehen aipaturiko bigarren sail horretan agertzen da. Nola izan daiteke hori? Konturatzen gara, sail hori jartzeko beharren bat dagokeela; baina ba dira hor sartzeko hainbat artzadiosesi (Granadako, Valladolideko, eta abar) eta zenbatgura diosesi. Baina lehen eta bigarren sail horien artean, ez ote dago, «Eliza Euskal Herrian» izeneko beste sail bat sartzeko modurik?

Tarragona, Santiago, Granada eta Sevillako eliz probintziez baliaturik, Kataluniako eliz artzainak La Seu d'Urgell-en, Galiziakoak Santiagon, eta Andaluziakoak Montillan biltzen zirelarik, ez genuen ulertzen, hementz, Bilbo eta Gasteizko diosesiak nola ez ziren elkartzen —legez eta ganorez,* ez izkutuka*— Iruineko eliz probintzian bederen.* Baionakoa ez elkartzea, ulergarriagoa da gaurkoz; baina beste biak... Orain ikusten dugu zergatik den hori: Iruineko artzapezpikua eta Bueno Monreal sail berean sartzen baditugu...

Gure diosesiko agerkari nagusian, gure ustez, eskandalugarriegia da bekatu hori.

Lejoako Unibertsitateko mintzaldiak

Azken bolada* honetan, Lejoako* unibertsitariak kezka agertu izan dira, nuklear zentralek Euskal Herrian sorlezaketen kutsaduraz.*

Zentral hauek eta energi mota honek sortzen dituzten problemak berri zehatzagorik ukateko,* hitzaldi batzuk antolatu dira Unibertsitatean. Euskaldunontzat interesgarri delakoan, hitzaldi horietan aztertutako puntuak aipatu-ko dizkizuet.

GALERIA DEL LIBRO

José Angel de Zaballa

Liburudenda
Euskal liburuak

EUSKAL LIBURU AZOKA

EUSKARAZ EGITEN DA

Ercilla, 35 - Tel. 43 83 99 - B I L B O - 1 1

Maiatzaren 23an, J. Allende ekonomilariak, Ogellan (Izpazterren) egiteko den nukleartegiaren alderdi sozio-ekonomikoak azaldu zituen. Projektuaren kontra bere erantzuna prestatzeko ukan dituen trabak jakin erazi ondoren, Izpazter eta Lekeitio inguruko bizilagunentzat nukleartegiak ukan ditzakeen desabantailak* agertu zituen, beste gauza batzuen artean.

Maiatzaren 27an, I. Esteban kimikalaria Bizkaiko Gol-koko* kutsadura kimiko eta radioaktiboaz mintzatu zen. Jaun honen lana, Santanderetik Ondarroarainoko uren kutsadura neurtzea da. Haren neurketen arauera,* azken urteotan gure itsasoko bizidunen kopurua* modu bel-durgarri batez gutitu da. Eta gutitze hau areagotu* eginen da Bilboko superportuaren eta nukleartegien eraginez.

Ekainaren* 3an, J. R. Etxebarria injinadoreak nukleartegien alderdi teknikoei buruz berba egin zuen. Honek, nukleartegien funtzionamendua eta beronen ondorioz halabarrez sortzen den kutsadura azaldu zuen. Bestalde, kutsadura radioaktiboaren arazoa teknika aldetik gainditu gabe dagoela azpimarkatu zuen.

Ekainaren 4ean, A. Negueruela injinadore eta medikuari tokatu zitzaion hitz egitea. Radioakzioek gizonaren zelula eta geneetan duten eragipenaz* mintzatu zen. Haren eritziz, geneen izakera aldatuz gero, seme-alabengan edo ondorengoengan ere gerta daitezke gorputz aldakuntzak.

Azkenik, ekainaren 5ean, aipatu* hizlarien laguntzaz, jendaurreko elkar hizketa bat egin zen. Elkar hizketa honetan hainbeste lagunek hartu zuten parte, eta bertan puntu hau agertu zen argiro: kutsaduraren arazoa konpontzeko, denok egin behar dugu zerbait, eta, horretarako, lehenik informazioa eman behar zaio jendeari. Gu ere batera gatoz horretan.

Segi gogor, Lejoako unibertsitariok!

Euskal dantza eta musika tresna zaharren eguna Barakaldon

Uztailaren* 13an, larunbatez,* Barakaldon, Euskal Herriko dantza eta musika tresna zaharren erakusketa haundi bat eskainiko da, herriko Andre Maria Karmengoaren jaien atari bezala.

Parte hartuko dutenak: Zuberoako dantzariak, «Mas-karada» bertan eginen dutenak. Etxahun xirulari eta ber-

Piarres Bordazaharre «Etxahun» xirularia

tsolariarekin; Baztango dantzariak, Maurizio Elizalde txistulariarekin; Zubietako zanpantzarrak; Zumarragako ezpatadantzariak; «Bizkai» taldea Lantzeko* «Ihauteri»arekin; trikitia, dultzaina, txistua, alboka, eta abar.

Ordua, arratseko 9,30. Barakaldora joateko: Bilbotik Santurtzerako trena, 10 minuturik 10 minutura; Bilbotik Barakaldorainoko autobusak, 10 minuturik 10 minutura, Bilboko Areatzan.* Etortzeko: autobusak gaueko 12ak arte, eta trena gaueko ordu batak arte.

Mungiaiko baserritarrei erdaraz omenaldia

Maiatzaren 15ean, San Isidro egunean, baserritar baten irudia eraiki da Mungiaiko enparantzan.*

Hala ere, aurten, egun horretan, ez zen baserritar askorik kaleetan. Ba zekiten, zoritxarrez, inaugurazioa erdara hutsean izango zela; eta ondo ezagutzen zuten, omenatuak izango ziren baserritar bien jokaera. Bestalde, esnearen arazoaren ondoren, nahiko barregarri zirudien omenaldi honek. Horregatik edo, eguerdiko bazkarian, 400 mahaikideetatik 30 bat bakarrik ziren baserritar dihardutenak.

Hala ere, gure baserritarrek ez dute protesta handirik egin agerian, nahiz eta ixilka-mixilka botatzekoak bota. Uribe-Butroe eskualde* honetan ez da baserritar gazterik. Azken martxoan bertan, 20 urtez gorako baserritar asko lantegiratu zaigu. Etxalde onaren jabe izan arren, bakoitzak ezin gehiago. Hori hola delarik, nor ezer esateko, nor protesta egiteko?

Mungiaira zatoztenean, agur* zazue gure baserritarra, ez, otoi, harrizkoa, oraino bizi den zokoratua baizik.

Otxarkoagako abesbatza

Orain dela zenbait urte, kanpotik etorritakoek hainbeste txabola* kaskar eraiki zuten Bilbo inguruan. Agintariekin txabola horik* botatzeko agindu zieten, eta Otxarkoagan etxe berriak eskaini. Beharbada 20.000 kanpotar bizi dira Bilboko hauzotegi horretan, baina semeak bertan jaio zaizkie.

Inguruneko giroak bere lana egin du, eta Otxarkoagakoek abesbatza* eder bat sortu dute. Oraintsu, ekainaren* 8an eman dute beren lehen saioa, hauzotegiko elizan. Bertako abesbatzarekin, Basauriko koral famatuak eta «Deustuarrak» kantari taldeak ihardun dute.

Otxarkoagan abesbatza bat sortzea berez albistea bada, areago* aipaturiko saioa, zeren,* seina kanturen artean, Deustuko taldeak euskaraz bi eta Basaurikoak hiru bakarrik eskaini zituztelarik, Otxarkoagakoak lau kantatu baitzituen, txapeldun geratuz.

Horra kanpotarrak etxekoei bide zuzena erakusten!

Galdakaoko «Andra Mari» taldea Bordelen

Galdakaoko «Andra Mari» folklore taldeak saio bi eskaini ditu Frantziako Bordelen,* ekainaren 8 eta 9an. Handik etorri eta gero, beste ihardunaldi bat ukan* du Galdakaoko «Regio» zinematokian, ekainaren 15ean.

VII. Umeen Euskal Jaia Durangon

Durangon, ekainaren 9an, herriko San Antonio jaien lehen pausoa bezala, VII. Umeen Euskal Jaia ospatu zen. Durangoko Tabirara ehundaka bildu ziren haurrak, Bizkai, Araba, Gipuzkoa eta Nafarroatik etorriak.

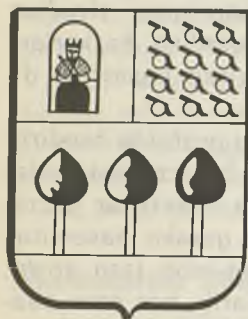
Lehenik euskarazko meza, ondoren herrian zehar kalegira, eta eguerdiko 12,30 orenetan* Ezkurdi pilotalekuan ume dantzarien ihardunaldia. Bazkaria Durangoko familiek eskaini zieten, eta arratsaldean berriro ekintzara. «Txoritxu Alai» taldeak eratu zuen jaia.

Txistularien bilera Somorrostron

Enkartazioetako Somorrostro Haraneko zazpi udaletako* txistulariek beren lehen bilera* egin dute, ekainaren 23an, igandekari,* Muzkiz* herrian, Santander herrialdeko muga alboan.

Goizean txistularien kalegira eta Euskal Herriko Txistularien Elkarateak bertan duen ordezkartzaren* batzarrea. Eguerdian kontzertua. Bazkaria herriko familiek eman zieten, eta arratsaldean berriro ihardunera, Muzkizko herria alaitzen eta pozten.

Oraintsu arte norik uste izango zukeen, zeharo erdaldundua den herri horretan txistulariei hain harrera ona eman zekiekeenik! Ondorio pozgarria hau: Udaletxeak* txistu akademia berri bat zabaldu eta babestuko du, eskualdeko txistulari ordezkartzak kudeatuko* duena.

gipuzkoa

Euskaldun fraide eta seroren bilera Oinatin

Aldizkari honen 276. zenbakian esan genuenez, uztailaren* 8tik 13ra, ikastaro bat izanen da Oinatik Beneditar Seroren* monastegian. Gaia: Eliz Otoitza gaurko Euskal Herrian.

Aste hori bereziki fraide eta serorentzat eratu izan arren, han izanen dira bai apezak eta bai zenbait laiko ere.

Bilduko direnen asmoa hau da: Euskaldunek beren Eliz Otoitza euskaraz egitea, fraide-seroren elkarrekin behinik behin.

Ikastaro honek bi hitzaldi nagusi eta beste bi txosten* ttipiangoak izanen ditu egun bakoitzean. Elizkizun batzuk* ere egingen dira, nahiz taldeka, nahiz herriarekin batean. Hona hemen ikastaroko gaiak eta hizlariak:

Xabier DIHARCE «Iratzeder», OSB. Belokeko Abadea.
Otoitza gaurko euskaldunen artean.

Paulo AGIRREBALTZATEGI, OFM. Erromako Antonianum Unibertsitatean irakasle. Tolosa.
Otoitza elkar bizitzan.

Iñaki OÑATIBIA, Apeza. Gasteizko Teologi ikastetxe nagusian irakasle.
Eliz Otoitza berritzean erabilitako burubide nagusiak.

Errupin MUXIKA, OSB. Lazkao.
Eliz Otoitzaren kondaira eta zatiketa.

Ixidore BAZTARRIKA, OSB. Estibalitz.
Eliz Otoitza eta Eukaristia. Teologi eta lege aldetik azterketa.

Emiliano OZAETA, OSB. Estibalitz.
Bibliako testuak Eliz Otoitzaren eraketan. Eliz Otoitzari buruz Kontzilio ondoko lege edo errubrikak.

Iñaki ERAUSKIN, Apeza. Donostia.

Musikaren garrantzia Liturgian eta Eliz Otoitzean bereziki.

Martin LASA, Lasalletarra. Irun.

Eliz Otoitzari buruz euskaraz agertu diren lanak.

Lino AKESOLO, OCD. Markina.

Otoitza euskal literaturan.

Pedro NUÑEZ, SSS. Deustu eta Gasteizko Teologi ikastetxe nagusietan irakasle.

Salmoen kondaira eta esannahia. Salmo berriak sortzeko bideak.

Agustin APAOLAZA, OSB. Estibalitz.

Salmoen kristautasuna. Salmotegi berria. Egindako lanaren azalpena. Zuzentzeko burubideak. Salmoen estruktura jatorra eta Eliz Otoitzean erabiltzeko erizpideak.

Juan Maria LEKUONA, Apeza, Donostia.

Olerki aldetik salmoen azterketa.

Eugenio AGIRRETXE, OFM. Bilbo.

Eliz Otoitza gure Pastorean.

Ikastaroan parte hartu nahi dutenek, jakin eraz diezaiztela lehen bai lehen Oinatik Beneditar Serorei. Diruagatik inor ez dadila geldirik ikastarora joan gabe, ongile batzuek eskaini baitute laguntza berezia.

Euskal mendigoizaleen bilera Elgetan

Maiatzaren 19an, Euskaldun Mendigoizale Elkartaren urrezko ezteiak ospatu ziren. Elgetan hain zuzen, hango Udaltaldean* sortua baitzen elkargo hau, 1924.eko maiatzaren 18an.

Holakoetan ohi den legez,* gonbidatu ofizialik ez zen faltatu, etxetik hasi eta batez ere Madril aldetik. Hainbesteren artean, han zegoen Martínez Masó jauna, Kataluniako Federazioaren lehendakari dena.

Goizeko 11etan Meza Nagusia, mendigoizale zirenen alde. Gero, euskal dantzak, eta indar probak Endañetaren kargu.

Jaialdiari bukaera emateko, anaiarteko bazkaria, agintariekin batera. Bazkalostean,* hitzaldiak, Iriondo, Martínez Masó, San Román eta Salmerón jaun agurgarrien kontu. Erdaraz, noski. Baina ez denak. Oso txalotua izan omen zen Martínez Masó jaunaren mintzaldia, katalanez.

ELAIS ALAI

YURRE

DANTZATOKI GOXOA

Igandez ta jai egunez: 6 tatik 10.ra
Astegunez: 7. tatik 10 ra.

SOINU KOADROFONIKOA

AMA & LUR RESTAURANTA

KAFETEGI

Liburu berriak

1. BARANDIARAN, Ignacio:

Guipúzcoa en la Edad Media. Protohistoria y Romanización.

Ed. de la Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa. Donostia, 1974.

Liburu ttipi baina haundi baten aurrean aurkitzen gara, Inazio Barandiaranen liburuska hau eskuetan dugula. Ofizioko gizon baten lana da; izan ere, autorea Zaragozako Unibertsitateko Agregatua baitugu. Azken bolada* honetan, nahiko jakin mina somatzen da gure artean lehen garaietako historiaz, bai eta erromatargintzaz ere.

Zozokeria irudituko litzaidake, ohar honetan inolako kritika bat egiten hastea. Esan dezadan laburki: ehun horrialde ozta* ozta dituen lan hau, garai haiei buruz oraingoz dadukagun laburpenik onena dugu. Zalantzarik gabe. Eta ikasmin diren guztiek heldu* beharko diote, beren lehen urratsak* ematean.

Azpimarka dezadan garrantzizko zerbait: bibliografia oparo* eta bete bat dakar, irakurleak gerora egin ditzakeen bilaketetarako lagungarri bezala. Gainerako euskal herrialdeei eta Euskal Herri osoari buruz beste horrenbeste egingo balitz, histori laburpen xarmanta* genuke geure kondairazaleentzat. Biziki gomendatzen diogu irakurleari idazlan hau. Gure eskuzarta beroena egileari.

2. VILLARREAL DE BERRIZ, Pedro Bernardo:

Máquinas Hidráulicas de Molinos y Herrerías.

Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones.

Donostia, 1973.

Hain famatua izan den liburu honek, izenburu luzeagoa du. Hona, osorik nola den: «Máquinas Hidráulicas de Molinos, y Herrerías, y Gobierno de los Arboles, y Montes de Vizcaya. Por Don Pedro Bernardo Villa-Real de Berriz, Cavallero del Orden de Santiago. Dedicado a los Amigos Cavalleros, y Propietarios del Infanzado del muy Noble, y muy Leal Señorío de Vizcaya, y muy Noble, y muy Leal Provincia de Guipúzcoa». Titulua luze bezain bitxia duen liburu. Madrilen eman zen argitara lehenbizikoz, 1736.ean. Harez gero laudorioz beta izan da liburu hau, eta ezin hobeto dator orain guztiontzat bigarren argitaraldi hau, aspaldian baitzegoen agortua lehen hura.*

Euskal ola* zaharrei buruz arduratu direnengandik hamaikatxo txalo jaso ditu Berriz zaldunaren* idazlan klasiko honek. Klasikoa diot; izan ere, gure burdingintzaren teknikak ezagutzeko, liburu aparta baita **Máquinas hidráulicas** hau, aparta eta garai haietatik datorkigun bakarra.

Hiru parte ditu liburuak: lehenean, ola zaharretako urbide eta ursarbideak aipatzen dira; bigarrenak, lantegi barneko tresneria eta lanabesak* aztertzen ditu: hauspoak, gurpilak,* eta abar; hirugarren parte basoei buruz ari da, basoen murriztea geroz eta larriagoa baitzen nonbait Berrizen garaietan, eta ola haiek basoa behar baitzu-

ten, eten gabe, beren sutegietarako. Liburu kuriozoso eta irakurgarria hauxe, euskal teknikaren historia ezagutu nahi dutenentzat.

Martin de Ugalde eta Soljenitsyn

Bilboko liburudendetan aipatzen denez —eta ba dirudi, Donostiakoetan ere berdin gertatzen dela—, Martin de Ugaldere **Hablando con los vascos** liburu Soljenitsyn Nobel Saridunaren **Gulag Arkipelagoa** baino hobeki saltzen da.

Honez gero edizio arrunta* agortua da; eta salgai gelditzen den bakarra, koadernaturik agertzen dena da. Arrakasta* ederra, nonbait!

Kooperatibak Euskaltzaindiaren alde

Ba genekien, Caja Laboral Popular-ek aurten 100.000 pezetako laguntasun bat eman diola Euskaltzaindiari; baina, portaera jator honi jarraikiz, ULARCOK, Arrasateko kooperatiba elkarte bat berau, beste 100.000 pezeta eman dizkio gure Herriaren lehen erakunde honi.

Dakusagunez,* euskal kapitala euskal kulturaren alde jokatzen hasia da, eta berau pozgarrizat dadukagu. Interesgarria, bestalde, empresa hau kooperatiba izatea. Osterantzeko* erakunde kapitalistei ez zaieke* beronen oihartzuna* hain arin helduko.

dezadan, **daidan**
 dezagun, **daigun**
 dezake, **daike**
 dezakegu, **daikegu**
 dezan, **daian**
 die, **deutse**
 diegu, **deutsegu**
 diete, **deutsee**
 diezaietela, **deioeela**
 digute, **deuskue**
 dio, **deutso**
 diogu, **deutsagu**
 diote, **deutsoe**
 ditzake, **daikez**
 ditzaten, **daiezan**
 dizkio, **deutsoz**
 dizkiote, **deutsoez**
 dizkizuet, **deutsuedaz**
 lezake, **leike**
 lezaketete, **leikee**
 litzaidake, **litzakit**
 zaie, **jake**
 zaigu, **jaku**

Albistariak:

Eugenio AGIRRETXE
 Joxe Ramon BELOKI
 Jose Ramon ETXEBARRIA
 Joseba INTXAUSTI
 Xabier KINTANA
 Gehexan LANTZIRI
 Jose Luis LIZUNDIA
 Isidor MENDIETA
 Joan Mari MENDIZABAL

zaio, **jako**
 zaizkie, **jakez**
 zazue, **eizue**
 zekiekeen, **eitekioen**
 zien, **eutsen**
 zieten, **eutseen**
 zion, **eutson**
 zitekeen, **eitekean**
 zitzaion, **jakon**
 zizkigun, **euskuzan**
 zizkion, **eutsozan**